

Bästa alternativet hopplöst underskattat!

Vi kan öka elproduktionen med 25 TWh i Sverige, säger EnergiEffektiviseringsFöretagen. Ja, de menar förstås att de kan minska användningen med 25 TWh, men för elbalansen spelar ju inte det någon roll.

Sveriges bästa (kärn-)kraft – billig och miljövänlig men kraftigt underutnyttjad och hopplöst underskattad i den politiska debatten.

Idag är 25 företag, tio organisationer och en ”mediapartner” med i vår satsning EnergiEffektiviseringsFöretagen. De representerar en stor bredd av kunskande i effektivisering, belysning, el, ventilation, vvs, kyla, tjänster, isolering m.m. och tillsammans utgör de Sveriges nya basindustri.

Men konkurrerar inte de olika företagen inom olika branscher med varandra om investeringsmedel? Jo, i ett enskilt projekt kan det vara så. Företagen ser ändå att samarbetet gör att hela energieffektiviseringsfrågan kan synliggöras. Det enskilda företaget vinner i kunskap om marknadens möjligheter, i kundförtroende när man kan ge information om alternativa lösningar och i affärer eftersom man tillsammans med kollegorna blir mer komplett.

EnergiEffektiviseringsFöretagen arbetar nu vidare med hur vi lokalt ska kunna samarbeta mer effektivt för att möta den ökade efterfrågan på bästa sätt.

Lotta Bångens, ordförande

– Hur vi hanterar energifrågorna ska den kommande generationen erfa resultatet av, konstaterar Maria Gerd i Trollhättan. Hon har jobbat i många år som energisamordnare. Nu lämnar hon över stafettpinnen till yngre förmågor.

– Även förnybar energi bör vi vara sparsamma med!

– Maria Gerd, du har länge arbetat som energisamordnare. Hur ser din bakgrund ut?

– Jag är vvs-civilingenjör och har ett långt vvs-konstruktörsarbete bakom mig. Jag var färdig med mina studier på Tekniska Universitetet i Budapest 1966.

– 1993 läste jag en energicontroller kurs, som gav mig specialkunskaper och därefter arbetade jag med energi- och miljöfrågor. Energihushållning och energieffektivisering är den senaste tidens hetaste frågor. Människan, energin, miljön är mina hjärtefrågor.

– Det är en fantastisk känsla när någon efterfrågar mina kunskaper, litar på mig

för att få hjälp att lösa sina energifrågor. Jag poängterar alltid att det har stor betydelse vad den lilla människan gör, eftersom vi är flera miljarder på detta jordklot!

– Har du några tips till den som inte är lika erfaren?

– Var nyfiken, följ utvecklingen noga och tänk efter själv. Det händer varje dag något som leder utvecklingen framåt.

– Det är viktigt att man sätter sig in i den frågandes situation, visar förståelse och kommer med olika förslag, eftersom det inte finns en enda rätt lösning.

– Trollhättan har i många år arbetat aktivt med energiplanering. Vad tycker du är viktiga

framgångsfaktorer för en bra energiplan?

– Först och främst en politisk enighet om långsiktiga mål. Och minst lika viktigt är att energiplaneringen är ett lagarbete, att det är ett arbete över förvaltningar, kommunala bolag, närings- och föreningsliv, kyrkor, medborgare. Energiarbete angår alla!

– Hur energieffektiviserar vi bäst Sverige i framtiden?

– Vi ska använda energin med eftertanke – även förnybara energikällor! Är vi sparsamma räcker samma mängd energi till flera. Energin är nyckeln till välfärd! Bli inte energimissbrukare!

intervju: Jesper Peterson

Kongress i Uppsala 12–14 maj!

Välkommen till EnergiRådgivarnas kongress där näringsminister Maud Olofsson gästar oss. Programmet är späckat med intressanta föredrag, studiebesök och utställningar.

Årets energirådgivare utses.

Kolla även på vår hemsida för mer info

www.energiradgivarna.com

Årsmöte

12 mars på
Stockholms-
mässan
i Älvsjö!

Se sid 8-9!

Lättnavigerad webbplats späckad med energifakta

På www.energiradgivningen.se finns allt du behöver veta om din energianvändning i hushållet. Förra året tilldelades sidan utmärkelsen Årets Energirådgivare av Föreningen Sveriges Energirådgivare. Jag träffade Bertil Starberg, talesman för hemsidan över en kopp kaffe vid Hornstull i Stockholm.

Årets
energirådgivare
2007!

Webbplatsen är gemensam för Stockholms 26 olika kommuner. Varje kommun har också en egen energirådgivare som ansvarar för lokala frågor.

Det kan t. ex. vara kontaktuppgifter till närmaste sotare eller värmepumpsinstallatör.

HUR DET BÖRjade

– Upprinnelsen till webbplatsen är väl egentligen att det finns så mycket litteratur om olika saker när det gäller energirådgivning, förklarar Bertil. Webbplatsen kom till för att vi på ett enkelt sätt skulle kunna hän-

att söka energibidrag och tips om miljövänliga färdmedel. Skulle något fortfarande vara oklart finns en telefonrådgivning att tillgå.

Enligt den senaste statistiken som sträcker sig från juni och augusti 2007 har ca 2 300 samtal tagits emot via telefonrådgivningen. Av dessa har 42 % varit kvinnor och 58 % män.

– Vad är den vanligaste frågan folk brukar ställa?

– För två, tre år sedan var det ”Hur byter jag elleverantör och vilken leverantör är den billigaste”? Idag märker jag en trend där

– Är det viktigt att visa att ni finns ”på riktigt” också, ute bland folk?

– Ja, för det spelar egentligen ingen roll hur mycket vi annonserar att vi finns till. För folk får så mycket information från tv, radio och webben, det bara forsar förbi. Men den dagen då de kommer på att ”Jaha vi kanske gör av med för mycket energi hemma”, då får de liksom en aha-upplevelse att ”vart ringer man då? och då kommer de till oss.

OPARTISKHET

Som färsk besökare på webbplatsen märker jag snabbt av att det är lätt att navigera sig till just det område jag vill ha mer information om. Under rubriken ”Min lägenhet/BRF” kan jag t. ex. både få tips om hur jag sparar mer energi i mitt hushåll eller hur jag tecknar ett elavtal. Däremot kan jag inte hitta några namn på specifika märken eller installatörer.

– Vi rekommenderar inget märke och ingen firma, säger Bertil bestämt. Oftast ger vi istället råd genom att vi ger en lista med likvärdiga fabrikat. De råd vi sedan ger är att man kontaktar det företag som man känner för och begär in offerter, två tre offerter ifrån olika ställen. Sedan pratar man med tillverkarna som har återförsäljarnät. Det har med en särskild förordning att göra. Vi får inte sätta oss i en juridisk situation där vi kan bli ansvariga. Men denna förordning håller på att förnyas, ett nytt förslag

visa folk till att läsa på hemsidan, istället för att vi sitter och läser innantill från en bok eller ur ett blad i telefon. Ju fler frågor som dök upp, ju mera kunde man fylla på med fakta, t. ex. om folk frågar efter vilken elleverantör de ska välja, så får man göra en lista på ett antal leverantörer som de kan klicka sig in på.

PÅ OCH UTANFÖR WEBBEN

Hemsidan energiradgivningen.se är till stor del självinstruerande. Man kan göra kostnadsberäkningar för sin lägenhet, få hjälp

många har frågor kring nybyggnad, vilka system jag kan rekommendera. Det är oftast de yngre som funderar oftast på att bygga nytt, medan de äldre kanske funderar på att byta ut sin gamla oljepanna.

Idéerna till Energirådgivningens olika projekt föds och ventileras via en särskild styrgrupp för alla kommunerna. Det finns även en kommunikationsgrupp där idéer spånas fram, och i den har Bertil en plats. Andra aktiviteter där man deltar är mässor, som Hem & Villa och Energitinget.

Vem blir Årets energirådgivare 2008?

På vår kongress i maj utser vi som vanligt Årets energirådgivare. Vem tycker du förtjänar denna utmärkelse i år?

Skicka ditt förslag till lotta.bangens@aton.se

presenterades redan i december förra året.

UPPDATERING OCH FEEDBACK

Att uppdatera webbplatsen är en av de viktigaste förutsättningarna för att den ska fylla sin funktion, anser Bertil. Om inte uppgifter är aktuella och korrekta så förlorar man i trovärdighet.

– Framför allt är det lagar som kommer till och ändras. Sedan är det alla bidrag som man kan söka. Vissa bidrag är ju tidsbegränsade. Det har också att göra med prisbilden på olja, el, gas och fjärrvärme. Allting ändrar sig hela tiden. Då handlar mycket om ekonomi och det gäller att vara uppdaterad, för att inte besparingsberäkningarna ska bli fel. Det är jätteviktigt att innehållet är fräscht!

När det gäller feedback från besökare så är det knepigare, enligt Bertil.

– Det är väldigt svårt det här med att mäta feedback. Det ringer ju in folk ibland som säger att de gjort som vi sade och att det fungerar jättebra. En önskan är att få mer feedback från dem man har gett råd till. Det är en gråzon. Jag skulle kunna tänka mig att man efter en viss tid lägger sådana ärenden på en slags bevakningslista, att man ringer

upp dessa människor och frågar hur det gått, och då får lite svar på om folk tycker att de gjort en bra investering eller inte.

PLÅNBOK ELLER MILJÖANSVAR?

Vad är då viktigast för webbplatsens besökare. Att värna om miljön eller få mer pengar kvar i plånboken?

– För vår del har det ju handlat om att få bort oljan och minska koldioxidutsläppen. Av besökarnas frågor har vi märkt att det mest handlar om ekonomi, typ ”när får vi tillbaka på investeringen?”. Man kan lägga ut 2-300 000 på att renovera ett kök och byta ut grejerna, men i det läget frågar man inte ”när får vi tillbaka de pengarna?”. Om du däremot ska investera 100 eller 150 000 kr i att byta panna eller borra bergvärme, då måste man ha tillbaka detta inom ett visst antal år för att man ska se det som en lönsam åtgärd. Då blir det ju lite fel.

– Kan detta tankesätt ändras tror du?

– Möjligtvis, men det är en seeeeeeg process! Folk ser ju vad de får i plånboken. Kan de minska sina driftkostnader så är det ju bra. Kan de dessutom minska sina driftkostnader och vara miljövänliga så är det ännu bättre. Men kan de skulle minska sina miljöutsläpp till vilket pris som helst det går ju inte någon på, även om det pratas varmt om det just nu, hahaha!

NÄSTA STEG

Miljöansvar eller ej så verkar i alla fall energirådgivningen ha en fulltecknad kalender framöver. Framst är det arbetet med den nya förordningen. Planer finns också på att rikta sig mer till varje kommuns egna fastigheter och även företagsanpassa arbetet mer. Bertil själv ska gå på en kurs som Energimyndigheten anordnar i dagarna. Kursen vänder sig både till helt nybakade energirådgivare, och de som har varit med en lite längre period.

– Det finns alltså mer att lära?

– Ja oh ja, man lär sig alltid! Vare sig man vill eller inte, säger Bertil och bjuder på ett klurigt leende.

text: Elisabet Nilsson

Av besökarnas frågor har vi märkt att det mest handlar om ekonomi, typ ”när får vi tillbaka på investeringen?”. Man kan lägga ut 2-300 000 på att renovera ett kök och byta ut grejerna, men i det läget frågar man inte ”när får vi tillbaka de pengarna?”

Energitinget 12–13 mars på Stockholmsmässan

Energitinget firar 10-årsjubileum på Stockholmsmässan i Älvsjö och anordnar ett enastående tillfälle att ta del av intressanta föredrag och diskussioner om det aktuella energiläget i teori och praktik.

EnergiRådgivarna lyfter fram potentialen hos EnergiEffektivitetsföretagen – Sveriges nya basindustri i en session den 13 mars kl 14–17. Lotta Bångens inleder. Svante Axelsson från Naturskyddsföreningen talar om *Effektivisering vår största utmaning* och Lars J Nilsson från Lunds Universitet håller ett anförande om *Effektivisering vår bästa lösning*.

Efter kaffet följer debatt: **Effektivisering som produkt – Osynlig men märkbar och extremt lönsam.** Där utfrågas Lotta Bångens och Hans Nilsson samt representanter från fackbranscherna om hur man kan skapa Negawattimmar istället för Megawattimmar.

Från branschorganisationerna deltar Ulf Frisk, Swedisol, Johan Lysholm, EIO, Anders Hall, Solskyddsförbundet, Marita

Björklund, Isoleringsfirmornas förening, Roland Jonasson, VVS Företagen, Roger Wranér, Kyl-entreprenörerna, Bengt-Göran Jarefors, VVS Tekniska Föreningen, Magnus Frantzell Belysningsbranschen, Magnus Everitt, Svensk Ventilation och Jon-Leo Rikhardsson, Energitjänsteföretagen.

Energitinget arrangeras av Energimyndigheten i samverkan med Mälardalens högskola och Eskilstuna kommun.

Läs mer om Energitinget på www.sverigesenergitinget.se

Välkommen till EnergiRådgivarnas monter på Stockholmsmässan!

Beräkningstjänst för koldioxid

EnergiRådgivarnas Hans Nilsson har testat olika beräkningstjänster för koldioxid som man kan hitta på internet.

Han sammanställde en lista över dem och gav dem poäng på en 5-gradig skala.

Du hittar den även på EnergiRådgivarnas hemsida.

NAMN	AVSÄNDARE	SPRÅK	OMDÖME	INMATNING	REDOVISNING	RELEVANS *)	TOTALT
Klimat-utmaningen	Skanska (IVLs material)	S	Riktigt bra både inmatning och redovisning. Fordrar registrering	5	5	5	15
Climate care	Climate care	E	Bra inmatning uppdelad på resor och boende var för sig. Särskilt bra för flygresor. Beräkningarna för boende utgår från ett brittiskt energisystem. Kopplad till köp av "neutralisering" ("off-sets")	5	5	3	13
Atmosfair	Atmosfair	E/D	Enbart för flygresor. Med möjlighet till neutralisering (off-sets)	5	5	3	13
Miljömätaren	Konsumentverket	S	Tar upp boende, mat och resor. Redovisar i mätar-form (ej siffror) + med råd om förändringar	3	3	3	9
Ecological footprint	Earthdaynetwork	E	Bra inmatning och kul redovisning med jordklot. Vissa frågor är en aning bisarra eftersom formuläret skall passa en internationell publik	4	3	2	9
Klimatsmart	WWF (samarbete med TV4)	S	Enkel men plöttrig (saknar överblick) inmatning. Redovisningen ger inte mycket ledning, verkar anpassad för medlemsvärning.	2	2	4	8
Klimat-piloterna	Kalmar kommun?	S	Bra detaljerad beräkning men mindre detaljerad redovisning. Kalmar-begränsning?	3	2	2?	7
Koldioxid-kalkylatorn	EU	S	Inriktad enbart på förändringar och ingen som helst uppgift om utgångsläget. Totalt oanvändbar!	1	0	1	2
Naturen i luren	SNF	S	WAP-tjänst. Begränsad till folk som är 30- ?	?	?	?	?

Ingen av tjänsterna redovisar sina beräkningsalgoritmer

1-2 POÄNG = DÅLIG, 3 POÄNG = OK, 4-5 POÄNG = BRA

*) RELEVANS = FÖR SVERIGE

Nätverket EEF växer – allt fler med i EnergiRådgivarna

Sedan drygt ett år tillbaka har EnergiRådgivarna en specialavdelning för företag som marknadsför sig som speciellt aktiva och kunniga när det gäller energieffektivisering.

EnergiEffektiviseringsFöretagen, EEF, kallar vi den sektion inom EnergiRådgivarna som kan den nyaste och bästa tekniken när det gäller energieffektivisering. Det är ett nätverk av tillverkande företag, konsulter, entreprenörer, installatörer och återförsäljare som jobbar med ventilation, belysning, kyla, solskydd, värme, isolering, styr- och regler samt fönster.

Initiativtagare och grundare var några branschorganisationer. Fler har anslutit sig allteftersom och idag är över 30-talet branschorganisationer och företag med i EEF.

HÄR ÄR EN AKTUELL LISTA:

ABB, ACC, Aktant, Bekaert, Belimo, Belysningsbranschen, Brunata, Dalkia Facilities Management, Danfoss, ECiS, Elektriska

installatörsorganisationen – EIO, emotron, energi&miljö, Energi-kompetens, ESS EnergiSpar System HB, Fagerhult, Isolerings-firmornas förening, IUC Sveriges energi & kylcentrum, Kylentreprenörernas förening – KYL, Lightlift, LindinVent, Munters, NordIQ, REC Indovent, Regelab, Siemens, Somfy, Stadspartner, StyrIt, Svensk Ventilation, Svenska solskyddsförbundet, Swedisol, VVS Företagen, VVS Tekniska föreningen, Wagfors. **Stockholmsmässan** är föreningens mediapartner 2008.

Den politik, och de åtgärder, som nu pågår och planeras räcker inte för att stoppa klimatförstörelsen, skriver EnergiEffektiviseringsFöretagen i ett debattinlägg som bland annat publicerats i tidningen Ny teknik.

Effektivare företag behövs för klimatets skull

Den politik, och de åtgärder, som nu pågår och planeras räcker inte för att stoppa klimatförstörelsen. När man jämför den senaste rapporten från FN:s klimatpanel IPCC med IEAs World Energy Outlook (WEO) framgår detta med all önskvärd tydlighet.

- WEO:s rapport säger att med de politiska åtgärder som är kända och aviserade så är klimatkatastrofen oundviklig.

- IPCCs rapport säger att det finns kunskaper, teknik och åtgärder som är tillräckliga om de omedelbart omsätts i praktisk handling.

Slutsatsen är uppenbar. För att klara uppgiften framför oss måste vi göra en radikal brytning med vårt nuvarande sätt att hantera klimatfrågan. Vi måste bryta WEO-linjen och ersätta med IPCC-linjen.

Den viktigaste åtgärden för klimatet är dock inte att byta energitillförsel. Den är att använda energin effektivare. ”Att kunna göra mer med mindre” som EUs kommissionär Piebalgs säger. Energieffektivisering är de åtgärder som har störst negativa kostnader av alla klimatåtgärder! Just det, negativa kostnader, d.v.s. vi tjänar pengar på att genomföra åtgärderna!

De borde därför vara det första valet i alla överväganden om förändringar i energisystemet. Energipolitik kretsar dock sedan länge främst kring olika sätt att producera energi och kring kostnadsfrågor i anslutning till

energiåtgärder. Men som rapporterna visar behövs nu ett radikalt trendbrott

Det finns i Sverige ett stort kunskaps- och kompetensbrist inom branscher som kan hjälpa till att ställa om samhället till ett hållbart energisystem. Det finns många företag som tillverkar, installerar och underhåller nya lösningar för effektivare energianvändning i byggnader och för bebyggelsen, EnergiEffektiviseringsFöretagen

Dessa företag kan utvecklas ytterligare och bli till Sveriges nya basindustri för en värld som ropar efter effektivare lösningar. En ökad satsning på effektivare energianvändning skulle inte bara ha positiva effekter på miljö och ekonomi utan även för samsamhället och för regional utveckling.

Inom EnergiEffektiviseringsFöretagen finns kunskapen, tekniken och viljan. Följande åtgärder skulle göra det möjligt att vända utvecklingen:

VISA:

1. Staten och hela den offentliga sektorn ska vara föregångare som inköpare
2. Inrätta ett litet med effektivt ”Centrum för Energieffektivisering” som rapporterar hur arbetet framskrider till regering och riksdag och som ser till att myndighetsinsatserna samverkar mot ett gemensamt mål.
3. Hushållen ges handfast hjälp och riktad rådgivning (deklARATIONER, åtgärdsförslag, märkning).

ORGANISERA:

4. Industrin och lokalsektorn måste kunna göra effektivisering till en del av sin företagsstrategi (minska kostnader, minska risker, skapa affärer etc.)
5. Man behöver ”inköpsklubbar” och instrument att finna produkter med hjälp av IT-hjälpmedel.
6. Använd miljonprogrammet som hävstång för teknik och affärsutveckling.
7. Program för att utnyttja utbildningsväsendet effektivare i rådgivnings- och inventeringsarbete, Linköpings Universitet är här en föregångare

BELÖNA:

8. Program för att fasa ut gammal utrustning (med skrotningspremier) både i industri och hushåll
9. Belöna god effektivitet i hushåll och i lokalsektorn med skatteinstrumentet (fastighetsavgift, skattenedsättning o.s.v.)
10. Stötta fastighetsägare i att ställa krav på energieffektiv och god inomhusmiljö.
11. Fler insatser för att utnyttja (optimera) befintlig teknik och installationer, laststyrning

GE BRANSCHEN ETT HANDTAG

12. Organisation av ”Energieffektiviseringsföretagen”. Effektivisering är Sveriges nya basindustri där man utvecklas av de oundvikligen stigande energipriserna.
13. Kommunala energirådgivare bör få utökade befogenheter att bli klimatrådgivare och ge konkret rådgivning på plats.

Klickbara
länkar i Dialog!

Enskilda ord i Dialog som är markerade med rött är klickbara (eller borde i alla fall vara det!). Du kommer alltså direkt till Energi-rådgivarnas hemsida här! Mejladresserna funkar på samma sätt!

Detta debattinlägg är undertecknat av Energi-rådgivarna och EnergiEffektiviseringsFöretagen:

Marita Björklund, IF (Isoleringsfirmornas förening)
Lotta Bångens, Energi-Rådgivarna
Magnus Everitt, Svensk Ventilation
Magnus Frantzell, Belysningsbranschen
Ulf Frisk, Swedisol
Anders Hall, Solskyddsförbundet
Bengt-Göran Jarefors, VVS-tekniska föreningen
Frank Johansson, Energijämförelseföretagen
Johan Lysholm, EIO
Johan Mossling, VVS-företagen
Hans Nilsson, Energi-Rådgivarna
Roger Wranér, Kylentreprenörerna

Energirådgivningen inte lika utformad i alla EU-länder

Energirådgivning är inte något som bara finns i Sverige. I större delen av EU finns det energirådgivning som är kostnadsfri och oberoende, men hur väl utbyggd den är varierar mycket från land till land. Det visar en kartläggning av europeisk energirådgivning som EU-projektet SErENADE har gjort.

"Energy Advice in Europe 2007" går att ladda ner på www.energy-advice.org

Sverige tillhör den tredjedel av EU-länderna som har relativt väl utvecklad energirådgivning tillsammans med bland andra Storbritannien, Danmark och den österrikiska regionen Oberösterreich.

En tredjedel av länderna har viss energirådgivning, till exempel rådgivning endast till vissa målgrupper eller endast generell information. Slutligen har en tredjedel lite eller ingen energirådgivning.

En likhet mellan de mest utvecklade och välfinansierade energirådgivningsprogrammen är att de ofta är organiserade som nätverk med rådgivare som koordineras centralt, som i Sverige där vi även har en regional nivå med energikontoren mellan rådgivarna och Energimyndigheten.

Ett annat exempel är Tjeckien. Där har man ett nätverk med 190 certifierade rådgivare på 45 lokala kontor. De tjeckiska rådgivarna anlitas av den tjeckiska energi-

myndigheten och är antingen sina egna konsulter eller så arbetar de inom en miljöorganisation.

Även i Slovenien och Oberösterreich finns liknande nätverk med energirådgivare som arbetar på kontrakt från en central organisation.

I Danmark, Frankrike och Storbritannien finns det lokala energirådgivningscenter som har kontrakt med en nationell paraplyorganisation.

En annan lösning har Slovakien, där huvudstaden Bratislavas energikontor har anställda energirådgivare spridda över hela landet.

Förutom nätverksformen förekommer också centraliserade lösningar, ofta mer inriktade på information än rådgivning.

Andra exempel är statliga stöd för energiåtgärder som är kopplade till energianalyser av konsulter och energirådgivning som riktar sig endast till vissa målgrupper och projektbaserad rådgivning som är lokal och tidsbegränsad.

I flera fall finns det flera olika energirådgivningsprogram parallellt i samma land.

De kan vara riktade till olika målgrupper, till exempel hushåll och företag, eller till samma.

SERENADE

Resultaten från kartläggningen som har gjorts av EU-projektet SErENADE redovisas i rapporten "Energy Advice in Europe 2007" som går att ladda ner från projektets webbplats www.energy-advice.org.

Där finns också en kortversion av rapporten och en databas med exempel på energirådgivningsmetoder.

Erik André
Energiråd Väst

Att mäta är att veta – i Nederländerna

Hembesök är en viktig metod i österrikiska regionen Oberösterreich, till skillnad mot i Sverige där det inte är tillåtet för de kommunala rådgivarna. Besöken är gratis, men en mindre avgift tillkommer för resor över 15 km. Även i en del andra länder använder man sig av hembesök.

Energifattigdom eller "fuel poverty" är ett problem i Storbritannien och flera andra EU-länder. I Storbritannien definieras energifattigdom som när ett hushåll måste använda tio procent eller mer av inkomsten till att köpa energi för att kunna hålla varmt i hemmet.

2,5 miljoner, ungefär tio procent, av alla brittiska hushåll beräknades befinna sig i energifattigdom 2005. Brittiska myndigheter har tagit fram strategier och program för att bekämpa energifattigdom. Energipriser, inkomst och hemmets energieffektivitet är det som huvudsakligen

styr om ett hushåll hamnar i energifattigdom.

I till exempel Tyskland var inte energifattigdom något man pratade om förrän energipriserna steg över en viss nivå.

Hållbara transporter är ett ovanligt ämne för energirådgivningen i EU-länderna.

Nederländska Senternovem är ett undantag som driver projekt där man ger råd både till hushåll och till företag.

Genom rådgivning och information försöker man få bilister att köra energieffektiva bilar, bland annat genom energimärkning hos bilhand-

larna. Man försöker också öka användandet av kollektivtrafiken och cyklar.

Meten is weten heter ett nederländskt projekt där man fram till och med 2005 har delat ut 4 000 energimätare till allmänheten. Mätarna lånas ut i tre veckor av Miljeu Centraal och hitills har 19 000 hushåll deltagit. En internetenkät bland 2 750 deltagare visade att 66 procent av dem hade genomfört energiåtgärder och att ytterligare 12 procent planerade att göra det.

Erik André
Energiråd Väst

De kommunala energirådgivarna som finns i alla Sveriges kommuner får ett bredare uppdrag. Rådgivningen går från "kommunal energirådgivning" till "kommunal energi- och klimatrådgivning" för att tydliggöra sambandet mellan energieffektivisering och minskade klimatutsläpp. Ändringarna gäller från den 1 februari 2008.

Klimat- och energirådgivning: Nya reglerna går i rätt riktning

I december fick vi en ny förordning om bidrag till kommunal Energi- och klimatrådgivning. Föreningen EnergiRådgivarna har arbetat aktivt under hösten med att informera beslutsfattare.

Arbetet har gett resultat, men vi hade önskat mer. Det som är bra är att energirådgivaren kan ge råd som även omfattar kommunens egna fastigheter och att det finns ett extra bidrag till som kan sökas för detta ända mål om kommunen motfinansierar beloppet.

Det är även glädjande att förutsättningarna för arbetet med rådgivning mot små och medelstora företag har förbättrats i och med att ordet enskild har försvunnit i förordningen. Detta gäller även privatperson och innebär att vi nu får ta i mot enskilda personer och ge råd i telefon.

HEMBESÖK EJ TILLÅTNA

Vad som är mindre bra är att det fortfarande inte är tillåtet med konkreta råd på plats, vid t ex ett hembesök, eftersom besiktning inte får förekomma. Ibland påstås att en sådan utvidgning skulle vara konkurrensbegränsande

men många konsulter ser att det snarare är tvärtom. Nämligen åtgärdsbefrämjande och det ger jobb.

Troligt är att rådgivningsbidraget inte får omfatta strategiskt energiarbete inom den kommunala verksamheten, vilket då är synd men tanke på att många kommuner behöver ökade resurser för att ta fram skarpa energiplaner och tuffa klimatmål.

En klar ambition med den nya förordningen är att utöka rådgivningen till att även ge klimatråd. Att inte transporter nämns är därför både konstigt och förvirrande, en stor del av vår klimat-

påverkan kommer ju från denna sektor.

Vidare kunde man önska att mer krav sattes på kommunerna (varför inte kräva in energiplaner som en förutsättning för att få bidrag). Dessutom är det utökade grundbeloppet på 280 000 kronor (tidigare 255 000) kronor per kommun för lågt satt för att uppfylla alla de nya krav och förväntningar som finns för att ta steget fullt ut mot klimatsmarta kommuner.

text: Jesper Peterson

Läs mer på [Energimyndighetens hemsida](#)

Energieklarerationer

En reviderad version (januari 2007) av rapporten "Energieklarerationer av bostadsbyggnader. Metoder för besiktning och beräkning", finns att ladda ner på hemsidan.

**Prenumerera gratis på
Energimyndighetens
nyhetsbrev för energirådgivare!**

I EnergiRådgivarnas styrelse sitter:

Lotta Bångens, ordförande
lotta.bangens@aton.se

Hans Nilsson, vice ordförande
nosslinh@telia.com

Magnus Everitt
magnus.everitt@svenskventilaton.se

Maria Perzon
maria.perzon@bengtdahlgren.se

Jan Berglund suppleant
jan.berglund@svenskfjarrvarme.se

David Däldehöj
david.daldehyog@jamtkraft.se

Johan Schön
johan.schon@srv.se

Ingela Brandén suppleant
ingela_branden@hotmail.com

Roland Jonsson suppleant
roland.jonsson@vvsforetagen.se

Jesper Peterson
jesper.peterson@boras.se

Kurser för just dina behov?

Har du tips eller önskemål om vilka kurser EnergiRådgivarna skulle kunna arrangera framöver? Kontakta i så fall styrelsemedlemmen Roland Jonsson, roland.jonsson@vvsforetagen.se

Tipsa Dialog!

Välkomna att tipsa redaktionen om nyheter och notiser som kan vara intressanta att läsa om för andra medlemmar i EnergiRådgivarna. Mejla till jesper.peterson@boras.se eller till yrsa@bahnhof.se (redaktör för Dialog).

www.energiradgivarna.com
S:t Göransgatan 84
112 38 Stockholm
tel: 08 - 343245
kansliet@energiradgivarna.com

Välkomna till EnergiRådgivarnas årsmöte 12 mars i Stockholm!

I år kommer årsmöte respektive kongress att hållas vid två olika tillfällen. Önskemål från medlemmarna har under flera år varit att årsmötet ska ligga så tidigt som möjligt på året, eftersom beslut tas om pågående års budget mm. Kongressen kommer i år inte att hållas förrän 12-14 maj varför vi beslutat att lägga vårt årsmöte i samband med Energitinget den 12 mars.

Datum 12 mars 2008

Tid kl 11.00

Plats Stockholmsmässan i Älvsjö, Stockholm (anvisning om lokal kommer att finnas i entrén)

Enklare lunch serveras under mötet.

Kom på årsmötet och var med och påverka föreningen!

Vi ses!

Lotta Bångens, ordförande i EnergiRådgivarna
Stockholm den 31 januari 2008

Kallelse, dagordning och valberedningens förslag till ny styrelse kommer att mejlas till föreningens medlemmar i början av februari .

**Övriga handlingar kommer att läggas ut på hemsidan,
www.energiradgivarna.com**

Kallelse till årsmötet

Årsmötet äger rum onsdagen den **12 mars 2008 kl 11.00** på Stockholmsmässan i Älvsjö.

Förslag till dagordning

1. Årsmötets öppnande
2. Fråga huruvida årsmötet blivit i behörig ordning utlyst
3. Fastställande av dagordning
4. Val av ordförande för årsmötet
5. Val av två justeringsmän tillika rösträknare
6. Stadgeändringar: Utskick av kallelse till årsmöte via mejl
7. Verksamhetsberättelse 2007/08
8. Ekonomisk redovisning för 2007
9. Revisionsberättelse för 2007
10. Fastställande av resultat- och balansräkning samt resultatdisposition
11. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
12. Information/diskussion om föreningens framtid och nya samarbetspartners
13. Val av styrelse
14. Val av revisor
15. Val av tre ledamöter i valkommittén
16. Budgetförslag och fastställande av årsavgift
  - Årsavgift 2007 (ev. ändring av beslut från årsmöte 2007)
  - Årsavgift 2008
17. Kongress 2009 – förslag på tid och plats
18. Övriga frågor
19. Årsmötet avslutas

ADAPTRAR FÖR T5-LYSRÖR TILL T8-ARMATURER

Sparar de energi och uppfyller de relevanta normer och gällande lag?

TEXT LARS NORÉN, INTERTEK SEMKO AB OCH MAGNUS FRANTZELL, BELYSNINGSBRANSCHEN

På marknaden har det under senare tid lanserats adaptrar som skall användas för att montera T5-lysrör i armaturer som från början är avsedda för T8-lysrör. Mot denna bakgrund vill vi göra följande klarlägganden i ärendet och upplysa installatörer om de viktiga frågeställningar som man måste ta hänsyn till vid användandet av dessa produkter.

➤ En T8 armatur är optimerad för T8 lysrör och får helt andra karakteristiska när man monterar in en adapter.

JURIDISKA ANSVARET

CE-märkningen och därmed det juridiska ansvaret för tillverkningen av den ursprungliga armaturen upphör att gälla när en adapter installeras. För att den nya armaturkonstruktionen skall vara laglig krävs att man utplånar eller avlägsnar den ursprungliga märkningen och applicerar ny märkning. Det finns inget som visar att tillverkaren av adaptern kommer att ta ansvar för lagenlig CE-märkning av den ”reoverade” armaturkombinationen. En eventuell s-märkning upphör också att gälla.

SÄKERHET

Beträffande säkerhet måste installatören av adaptern ta hänsyn till följande frågeställningar:

Har de termiska egenskaperna för den ursprungliga armaturen förändrats på ett ogynnsamt sätt?

Överbelastas lamphållarna i den ursprungliga armaturen av adaptrens vikt?

Uppfyller de konverterade armaturerna kraven enligt lågspänningsdirektivet (LVD) tex genom uppfyllandet av gällande säkerhetsstandard SS-EN 60598-1 för belysningsarmaturer?

Vilka egenskaper för elektromagnetisk kompatibilitet har den nya armaturkombinationen och uppfyller de gränsvärdena för elektromagnetisk kompatibilitet enligt EN 55015 och kraven enligt EMC-direktivet?

LJUSSTYRKA

Ljusflödet från armaturen förändras och det är osäkert om den nya konstruktionen uppfyller nödvändig ljusstyrka för de aktuella arbetsuppgifterna. Uppfyller installationen belysningskraven enligt standarden SS-EN 12464 för arbetsplatser inomhus? Har ytterligare armaturer installerats i efterhand för att säkerställa tillräcklig ljusstyrka för god belysning av det aktuella arbetsområdet?

LJUSFÖRDELNING

Ljuskällans belysningscentrum förskjuts och detta påverkar ljusfördelningen.

Uppfyller installationen fortfarande kraven på bländtalet? Har armaturen fortfarande gränsvärden för luminans som är lämpliga för användning med bildskärmsutrustning?

KOMPATIBILITET

Är adaptterna lämpliga för installation i nätspänningsanslutna armaturer för nödbelysning?

ENERGIEFFEKTIVITET

Uppfyller adaptterna kraven enligt EG direktivet för kopplingsdon till lysrör.

Har adaptrens energieffektivitet uppmätts i enlighet med SS-EN 50294, som endast kan utföras i den armatur som adaptern används till att konvertera?

MILJÖHÄNSYN

Direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE) har införts i Sverige och ställer krav på armaturtillverkarna återvinna levererad utrustning. Det är dock tveksamt om kravet kan tillämpas på modifierade armaturer och det kan istället komma att överlåtas på användaren som utfört modifikationen. Uppfyller adaptterna för T5-lysrör kraven enligt ROHS-direktivet som införts i Sverige?

SAMMANFATTNING

Problemen som beskrivs här visar att konvertering av en T8-armatur med hjälp av adaptrar för T5-lysrör inte är den ”snabba och billiga lösning” som ibland hävdas. Om den konverterade armaturen inte uppfyller likadana överensstämmelsekrav som den ursprungliga armaturen (vilket måste visas för varje enskild armatur som konverteras) så finns det betydligt enklare sätt att uppnå energibesparing. □